

A 16. századi, Református Gyülekezeti énekeskönyv négy éneke előtt bevezetőt mondott Szabó Gábor ny. református esperes-lelképásztor.

379. számú ének

A 16. század a reformációnak köszönhetően a nemzeti önazonosság kialakulásának ideje. Bibliafordítások készülnek el, jelennek meg: 1541. Szinérváraljai Erdősi Szilveszter János Sárváron kiadja a teljes Újszövetség fordítását. E kiadásnak igen jelentős irodalmi vonatkozásai is vannak. Könyvtárunk őrzi az egyik legszebb, ép példányát e ritkaságnak. Majd 1589-90-ben megjelenik Károli Gáspár fordításában a teljes Szentírás Vizsolyban. Talán nem túlzás Csanádi Imre Kossuth-díjas költő sorait idézni e kor kapcsán, a református egyház jelentőségéről, az „Egy hajdani templomra” című verséből: „Mégis, megtartódat benne becsüld, magyarság, ország lappangott itt, mikor nem vala ország...”

Az ének 1566-ban fordul elő először, melynek szerzője ismeretlen. Tartalma:

Könyörgés a gyülekezetért

- „ - az Igéért – mely mint élő kenyér és élő víz jelenik meg a szövegben
- „ - a Szentlélek ajándékaiért.

Az ének doxologikus (Szentháromságot dicsőítő) záró verssel bír.

Az ének dallama, annak üteme és szerkezete középkori latin eredetet sejtet.

381. számú ének

A 255. ének dallamára énekelhető. Szerzője: Bereki. E nevet a versfőkből ismerjük (BEREKINVS), ám róla semmit sem tudunk. A szövegből két bibliai vonatkozás látszik, egyik: a tengeri vihar (Márk 4:37-38), és a másik: az Emmausi tanítványok története (Lukács 24:13-tól.)

A létében fenyegetett, válságos helyzetben lévő evangéliumi gyülekezet könyörgése, és az a hitbeli meggyőződés, hogy egyedül az Úr Jézus Krisztusba kapaszkodó hit által van szorult helyzetükből szabadulás.

384. számú ének

Sztárai Mihály éneke, 1575-ből. A versfők adják a biztos nevet (STARINVS). A bibliai 74. zsoltár parafrázisa. Nyomtatásban Debrecenben jelent meg 1590-ben.

Ez az ének”egy darab hazai egyháztörténet, számos bibliai, irodalom- és művelődéstörténeti összefüggéssel és tanulással (Csomasz Tóth Kálmán). Dallama már az 1550-es években ismert és elterjedt volt. Mint „az régi siralmas /ének/ nótájára” ajánlja egy versét Balassi Bálint erre a dallamra. Ez az ének küzdelmes idők élő emléke.

Ezt a panaszos énekformát „jeremiád”-nak, vagy lamentációnak nevezzük.

393. számú ének

Gusztáv Adolf (1594-1632) svéd királynak tulajdonított ének. Ám minden bizonnyal udvari és tábori papja, Fabricius Jakab írta. 1632. november 16-án a lützeni csatában a

mindössze 38 éves király meghal. Az egyesült svéd-német protestáns sereg azonban győzött. Eredetileg a 4 versszakos éneket toldozgatták, s végül már 25 versszakú lett. Többféle dallamra is énekelték. Végül lefejtették az eredetiről a ragadványokat, és a skót reformátusok javaslatára a négy versszak két hosszabb versszakká válva, a 68. genfi zsoltár dallamára énekelve lett híres. Ezt a hatalmas dallamot „hugenotta Marseillaise”-nek is nevezik, melyet Béza Tódor, a genfi egyetem rektora, Kálvin János munkatársa 1525-ben irt.

A gyermekek ajkán felcsendülő diadalmas ének – melynek a 68. zsoltárban lévő szövege így kezdődik: „Hogyha felindul az Isten...” - Isten gondviselő, győzelmet adó kegyelmét és szeretetét énekli meg, s valóba ezt a csodát láthatjuk-hallhatjuk akkor, ha felindul az Isten.